

Проф. др Александар Милојевић¹¹

Учитељски факултет у Призрену – Лепосавић

Мр Емилија Марковић¹²

Учитељски факултет у Призрену – Лепосавић

СОЦИЈАЛНА ЗРЕЛОСТ УЧЕНИКА МЛАЂЕГ ОСНОВНО ШКОЛСКОГ УЗРАСТА

***Апстракт:** Социјална зрелост детета је један од неопходних услова за полазак детета у школу, али и за његову ефикасност у учењу. Од ње зависи како ће дете бити прихваћено од других наставника, те, како ће се адаптирати на новонастале животне услове. Све ово има дугорочних последица на развој дететове личности. Стога смо сматрали важним испитивање утицаја наких фактора попут пола, узраста детета, структуре породице, њеног економског статуса итд. на социјализованост детета која представља степен његове социјалне зрелости. Социјална зрелост је мерена преко индикатора успеха у школи, учесталости дететових комуникација и нивоа агресивности. Резултати показују утицај узраста детета, степена образовања родитеља, економског статуса породице, броја деце у породици и боравка у вртићу на предшколском узрасту на степен социјализованости ученика.*

Кључне речи: социјална зрелост, социјабилност, вршњаци

УВОД

Да би дете могло да крене у школу, и да би могло да постиже задовољавајуће резултате у њој, потребно је испуњавање неколико предуслова. Осим физичке, интелектуалне и емоционалне зрелости, будући ученик треба да испуњава и захтеве социјалне зрелости. Сам полазак у школу представља прекретницу у животу детета, намеће му нове услове живота, ново окружење и захтеве, тако да све ово захтева адаптацију детета. Та адаптација биће олакшана постизањем како емоционалне, тако и социјалне зрелости.

Поласком у школу дете шири број својих комуникација, а школа и вршњаци постају доминантни агенс социјализације. Из превасходно

¹¹ toplola948@gmail.com

¹² emamma@live.com

родитељског окружења, улази се у средину у којој вршњачке норме добијају посебан значај, и у којој дете настоји да про нађе своје место. Како би било прихваћено, што је важан услов за даљи адекватан психички развој, дете треба поседовати одређен степен социјалне зрелости који ће му омогућити уклапање у новонастале услове.

ТЕОРИЈСКИ КОНТЕКСТ

Тадић (Тадић, 1989: 97-98) наводи три задатка који се постављају пред дете поласком у школу. У школи дете успоставља односе са учитељем на које преноси своја позитивна или негативна искуства са родитељима; успоставља односе са дуговима који му доносе нова искуства и намећу правила игре и понашања, а од прилагођености детета групи увелико зависи и његова прилагођеност школи; прихватање нових обавеза, распореда, дисциплине, такмичарских захтева, правила школског понашања итд. Каменов (Каменов: Бањац, Николић, 2011: 181) као неопходне услове за полазак детета у школу наводи активну тежњу детета да крене у школу, тежњу да промени начин живота, одређену свесност у понашању, умешност усмеравања активности у складу са захтевима за учењем које постављају одрасли, способност да самостално примењује неке норме и правила, свесну тежњу за пријатељским комуникацијама са околином итд. Нека истраживања (Ladd, 1990: Rice, 2001:258) показују да се поласком у школу круг другарстава шири, и да што је дете старије, то ће му више значити пријатељства.

Социјална зрелост се дефинише углавном у два правца, као понашање које је сагласно годинама индивидуе и као понашање које је прилагођено стандардима и очекивањима одраслих (Shah, Sharma, 2012: 69). Реј (Raj, 1996) дефинише социјалну зрелост као степен социјалних вештина и социјалне свесности које индивидуа постиже, а у односу на норме које важе у одређеној старосној групи. Ова дефиниција, дакле, прави дистинкцију између различитих узрасних група, истичући да је и појам зрелости развојна категорија. Када говоримо о млађем основношколском узрасту, онда су у питању индивидуе које још увек немају развијену слику о себи (Стојаковић, 2005:120), немају јасно развијене карактерне црте, немају јасна интересовања и тек развијају своју личност (Фурлан, 1985: 96). Како ће се развој даље одвијати увелико зависи од даљих искустава прихваћености или одбачености од стране школских другова, а ово, најзад, зависи од социјалне зрелости ученика. Прихваћена деца своју енергију усмеравају на групне активности, активно учествују у социјалним збивањима, пријатељски су расположени и прихватају друге, добри су ђаци и популарни код наставника, док одбачену децу карактерише повећана агресивност, импулсивност, емоционална повредљивост, имају непријатељски став, мању осетљивост за друге итд. (Rice, 2001: 259-260).

МЕТОД

Управо из ових разлога истраживање је конципирано тако да са једне стране процењујемо независне варијабле, а са друге стране степен социјализованости детета као независну варијаблу, али мерену кроз три подскеле: прва подскала мери успех у учењу, друга социјабилност детета кроз број његових другова, учесталост контаката итд, док трећа подскала мери агресивност детета, при чему снижена агресивност указује на већи степен социјализованости. Овде полазимо од тога да управо ове мере представљају значајне индикаторе нивоа социјалне зрелости ученика. Истраживање је спроведено на узорку од 99 ученика од првог до четвртог разреда основне школе.

Хипотезе истраживања су се односиле на претпоставке о постојању повезаности између варијабли- пола ученика, разред акоји похађа, структуре породице, њеног економског статуса, нивоа образовања родитеља, броја деце у породици, реда рођења и боравка у вртићу пре поласка у школу и степена социјализованости ученика који представља ниво социјалне зрелости.

Резултати овог истраживања показују постојање неких корелација између испитиваних варијабли, као и постојање извесних значајних разлика између категорија независних варијабли, а у односу на зависне. Пирсонов коефицијент корелације нам је дао следеће резултате:

Табела 1. Пирсонов коефицијент корелације између независних и зависних варијабли

N=99		УСПЕХ	ДРУЖЕЊЕ	АГРЕСИВНОСТ
ПОЛ	Pearson Correlation	.175	.009	.084
	Sig. (2-tailed)	.084	.933	.407
РАЗРЕД	Pearson Correlation	.217	-.136	-.192
	Sig. (2-tailed)	.031*	.178	.057
ОБРАЗОВАЊЕ ОЦА	Pearson	.373	.150	-.020
	Sig. (2-tailed)	.000	.139	.845
ОБРАЗОВАЊЕ МАЈКЕ	Pearson Correlation	.392	.338	.017
	Sig. (2-tailed)	.000**	.001**	.870
СТРУКТУРА ПОРОДИЦЕ	Pearson Correlation	-.150	-.038	-.139
	Sig. (2-tailed)	.139	.706	.170
ЗАПОСЛЕНОСТ РОДИТЕЉА	Pearson Correlation	-.323	-.399	-.077
	Sig. (2-tailed)	.001**	.000**	.447
БРОЈ ДЕЦЕ	Pearson Correlation	-.316	-.222	-.105
	Sig. (2-tailed)	.001**	.027*	.303
РЕД РОЂЕЊА	Pearson Correlation	-.246	-.078	-.003
	Sig. (2-tailed)	.014*	.443	.975
ВРТИЋ	Pearson Correlation	-.328	-.269	-.176
	Sig. (2-tailed)	.001**	.007**	.082
УСПЕХ	Pearson Correlation	1.000	.414	.096
	Sig. (2-tailed)	.	.000**	.344
ДРУЖЕЊЕ	Pearson Correlation	.414	1.000	.357
	Sig. (2-tailed)	.000**	.	.000**
АГРЕСИВНОСТ	Pearson Correlation	.096	.357	1.000
	Sig. (2-tailed)	.344	.000**	.

Из **Табеле 1.** можемо видети да су добијене следеће корелације: разред који дете похађа је статистички значајно на нивоу .05, је повезан са успехом у школи; образовање оца, као и образовање мајке показује потпуну статистичку значајност (.00) са успехом у школи, а образовање мајке се показује значајним на нивоу .01 за социјабилност детета мерену кроз број и учесталост његових социјалних контаката; запосленост родитеља утиче статистички значајно на нивоу .01 како на успех детета, тако и на његову социјабилност; број деце у породици утиче значајно на нивоу .01 када је у питању успех у учењу, као и значајно на нивоу .05 на социјабилност ученика; ред рођења детета утиче значајно на нивоу .01 на успех у учењу; боравак у вртићу пре школе утиче значајно на нивоу .01 како на успех у учењу, тако и на социјабилност ученика. Повезивање самих зависних варијабли између себе показује да: успех у учењу има потпуну значајност (.00) за социјабилност детета; социјабилност детета потпуно утиче на успех у учењу и степен агресивности; агресивност утиче значајно на нивоу .01 на социјабилност ученика. Све добијене корелације су позитивне. Ово значи да са растом успеха у школи расте и социјабилност, тј. учесталост дружења детета са другом децом, њихово неформално међусобно посећивање, бројност другова и сл. Са растом социјализованости мереном кроз агресивност детета расте и његова социјабилност у смислу наведеног опсега комуникација. Такође, ниска агресивност позитивно утиче на процену учитеља као доброг, пре него као строга.

Значајност разлика аритметичких средина и F тест нам дају следеће резултате:

Табела 2. Значајност разлика АС у односу на образовање оца и успех у учењу

Dependent Variable: УСПЕХ

ОБРАЗОВАЊЕ ОЦА	Mean	Std. Deviation	N
основна	6.00	2.35	13
средња	7.17	1.28	53
виша	7.46	1.56	13
висока	8.20	1.36	20
Total	7.26	1.61	99

Tests of Between-Subjects Effects

Dependent Variable: УСПЕХ

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
ОБРАЗОВАЊЕ ОЦА	39.269	3	13.090	5.760	.001**

Из **Табеле 2.** се може видети да степен образовања оца утиче на успех детета у школи. Аритметичке средине нам показују да што је већи ниво очевог образовања, то је и бољи успех детета. Добијена разлика је значајна на нивоу .01.

Табела 3. Значајност разлика АС у односу на образовање мајке и успех у учењу
Dependent Variable: УСПЕХ

ОБРАЗОВАЊЕ МАЈКЕ	Mean	Std. Deviation	N
основан	5.88	2.03	16
средња	7.29	1.33	55
виша	7.88	1.17	17
висока	8.18	1.72	11
Total	7.26	1.61	99

Tests of Between-Subjects Effects
Dependent Variable: USPEN

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
ОБРАЗОВАЊЕ МАЈКЕ	46.675	3	15.558	7.089	.000**

Вредности F теста, значајне на нивоу .00 нам говоре да и образовање мајке има потпуног утицаја на успех детета у школи. Оба изнета резултата, о степену образовања оба родитеља и његовом утицају на успех могу се протумачити још породичним васпитним утицајима и усађивању вредности школовања и школског успеха. Осим овога, родитељи вишег образовања обично више могу и помоћи деци у учењу. Такође, деца у оваквим породицама имају за моделе за идентификацију родитеље који су такође били успешни ђаци, те и ово може утицати на њихов успех.

Табела 4. Значајност разлика АС у односу на запослење родитеља и успех у учењу

Dependent Variable: УСПЕХ

ЗАПОСЛЕНОСТ РОДИТЕЉА	Mean	Std. Deviation	N
оба родитеља	7.65	1.36	48
један родитељ	7.43	1.40	28
ниједан родитељ	6.26	1.96	23
Total	7.26	1.61	99

Tests of Between-Subjects Effects
Dependent Variable: УСПЕХ

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
ЗАПОСЛЕНОСТ РОДИТЕЉА	30.901	2	15.450	6.614	.002**

Из **Табеле 4.** можемо видети да постоји разлика значајна на нивоу .01 у успеху ученика из породица у којима раде оба родитеља, један родитељ или нико. Ово нам говори о утицају економске ситуације из које ученик долази на његов успех. Аритметичке средине нам говоре да што је боља

економска ситуација, бољи је и успех детета. Ово може бити резултат тога што су ситуиранији родитељи и под мањим утицајем стреса, те могу посветити више пажње учењу детета.

Табела 5. Значајност разлика АС у односу на број деце у породици и успех у учењу

Dependent Variable: УСПЕХ

БРОЈ ДЕЦЕ	Mean	Std. Deviation	N
једно дете	7.68	1.45	19
два детета	7.55	1.40	60
троје деце	5.89	1.75	18
четири и више деце	7.00	2.83	2
Total	7.26	1.61	99

Tests of Between-Subjects Effects

Dependent Variable: УСПЕХ

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
БРОЈ ДЕЦЕ	42.439	3	14.146	6.317	.001**

Табела 5. нам показује да се деца из породица са различитим бројем деце значајно на нивоу.01 разликују у успеху у школи. Значајно бољи успех показују деца из породица у којима постоји једно или двоје деце у односу на породице са троје деце. У категорији породица са четири и више деце поново расте успех, али ово је вероватно последица мањкавости узорка, обзиром да је оваквих свега пар укључено у узорак. Мањи број деце повлачи и бољу економску ситуацију, а и већу посвећеност родитеља у смислу проведеног времена и рада са децом, те овај налаз може бити последица тога.

Табела 6. Значајност разлика АС у односу на боравак у вртићу и успех у учењу

Dependent Variable: УСПЕХ

ВРТИЋ	Mean	Std. Deviation	N
ишао у вртић	7.49	1.43	83
није ишао у вртић	6.06	2.02	16
Total	7.26	1.61	99

Tests of Between-Subjects Effects

Dependent Variable: УСПЕХ

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
ВРТИЋ	27.487	1	27.487	11.710	.001**

Из **Табеле 6.** можемо видети да ученици који су пре школе ишли у вртић показују бољи успех у школи. Ово се може повезати са тиме да је успех у учењу овде третиран као мера социјализованости, те и боравак са вршњацима доприноси и бољој социјализацији, а из заједничких искустава и

рада васпитача већ су стечена и нека знања која могу резултирати оваквим подацима.

Табела 7. Значајност разлика АС у односу на разред који ученик похађа и социјабилност ученика

Dependent Variable: ДРУЖЕЊЕ

РАЗРЕД	Mean	Std. Deviation	N
први разред	11.33	1.59	27
други разред	9.96	1.93	26
трећи разред	10.46	1.32	24
четврти разред	10.55	1.57	22
Total	10.59	1.68	99

Tests of Between-Subjects Effects

Dependent Variable: ДРУЖЕЊЕ

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
РАЗРЕД	25.646	3	8.549	3.244	.025*

Подаци из **Табеле 7.** нам говоре да постоји значајна разлика на нивоу .05 између разреда коме ученик припада и његове социјализованости мерене кроз број другова које има, учесталост комуникација, међусобно посећивање и сл. Аритметичке средине нам говоре да највише комуникација имају ученици првог разреда, а мање у осталим разредима. Ово може бити последица тога што се ученици у првом разреду тек упознају и тек формирају контакте, док се у каснијим разредима већ јавља селекција, односно бира се одређени број стабилнијих пријатељских веза, те број другова, учесталост дружења итд. опадају.

Табела 8. Значајност разлика АС у односу на степен образовања мајке и социјабилност ученика

Dependent Variable: ДРУЖЕЊЕ

ОБРАЗОВАЊЕ МАЈКЕ	Mean	Std. Deviation	N
основна	9.19	2.20	16
средња	10.75	1.51	55
виша	10.71	1.31	17
висока	11.64	.92	11
Total	10.59	1.68	99

Tests of Between-Subjects Effects

Dependent Variable: ДРУЖЕЊЕ

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
ОБРАЗОВАЊЕ МАЈКЕ	45.071	3	15.024	6.180	.001**

Подаци изнети у **Табели 8.** показују да постоји разлика, значајна на нивоу .01 у социјабилности ученика између категорија ученика чије су мајке са различитим степеном образовања, и то у правцу да су деца мајки са

високом школском спремом значајно социјабилнија од друге деце, док су деца чије мајке имају основну школу најмање социјабилна. Међутим, није пронађена значајна разлика у социјабилности детета у односу на степен очевог образовања. Ово би могло указивати на већи васпитни утицај мајке у нашој средини. Такође, могуће је да мајке вишег образовања и саме имају више социјалних контаката, те се то одражава и на децу.

Табела 9. Значајност разлика АС у односу на запосленост родитеља и социјабилност ученика

Dependent Variable: ДРУЖЕЊЕ

ЗАПОСЛЕНОСТ РОДИТЕЉА	Mean	Std. Deviation	N
оба родитеља	11.10	1.31	48
један родитељ	10.71	1.44	28
ниједан родитељ	9.35	2.04	23
Total	10.59	1.68	99

Tests of Between-Subjects Effects

Dependent Variable: ДРУЖЕЊЕ

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
ЗАПОСЛЕНОСТ РОДИТЕЉА	48.609	2	24.305	10.260	.000**

Табела 9. нам показује да постоји разлика значајна на нивоу .01 у социјабилности ученика у односу на радни статус његових родитеља. При том су најсоцијабилнији ученици који потичу из породица у којима раде оба родитеља, а најмање они којима нико од родитеља нема посао. Ово указује на то да економски статус утиче на број социјалних комуникација детета. Можда оваква деца имају мање могућности за неке заједничке активности, не могу да учествују у свему и да прате другу децу у неким моделима понашања, те им то сужава обим дружења.

Табела 10. Значајност разлика АС у односу на број деце у породици и социјабилност ученика

Dependent Variable: ДРУЖЕЊЕ

БРОЈ ДЕЦЕ	Mean	Std. Deviation	N
једно дете	10.79	1.44	19
два детета	10.87	1.53	60
троје деце	9.44	2.04	18
четири и више деце	10.50	.71	2
Total	10.59	1.68	99

Tests of Between-Subjects Effects

Dependent Variable: ДРУЖЕЊЕ

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
БРОЈ ДЕЦЕ	28.985	3	9.662	3.715	.014*

Подаци приказани у табели 10 показују разлику значајну на нивоу .01 у погледу социјабилности између ученика који долазе из породица са различитим бројем деце. Више дружења и социјабилности показују ученици из породица са једним или двоје деце у односу на породице са троје њих. Већ је речено да је узорак обухватио само два случаја породица са четворо или више деце, те се овај податак не може сматрати валидним. Објашњење за добијене резултате може бити да деца из мањих породица имају више потребе за дружењем са другом децом, док су у бројнијим породицама увелико ослоњени једни на друге.

Табела 11. Значајност разлика АС у односу на боравак у вртићу пре школе и социјабилност ученика

Dependent Variable: ДРУЖЕЊЕ

ВРТИЋ	Mean	Std. Deviation	N
ишао у вртић	10.78	1.51	83
није ишао у вртић	9.56	2.13	16
Total	10.59	1.68	99

Tests of Between-Subjects Effects

Dependent Variable: ДРУЖЕЊЕ

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
ВРТИЋ	19.986	1	19.986	7.572	.007**

Подаци **Табеле 11.** показују да постоји значајна разлика на нивоу .01 у социјабилности детета између деце која су ишла, односно нису ишла у вртић пре школе. Она која су боравила у вртићу су социјабилнија од деце која то нису, што је логична последица утицаја вршњака као агенса социјализације и извесне зрелости која се стиче уз њих, а потребна је да би дете било прихваћено од других.

Табела 12. Значајност разлика АС у односу на разред који ученик похађа и социјализованост мерену кроз степен агресивности ученика

Dependent Variable: НЕАГРЕСИВАН

РАЗРЕД	Mean	Std. Deviation	N
први разред	5.41	1.08	27
други разред	4.35	1.47	26
трећи разред	4.83	1.24	24
четврти разред	4.50	1.41	22
Total	4.79	1.35	99

Tests of Between-Subjects Effects
Dependent Variable: НЕАГРЕСИВАН

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
РАЗРЕД	17.309	3	5.770	3.399	.021

Из *Табеле 12.* закључујемо о постојању значајне разлике на нивоу .05 између ученика различитих разреда и њихове социјализованости у смислу нивоа агресивности. Подразумева се да већа социјализованост претпоставља нижу агресивност. Разлике показују да су значајно најнеагресивнији ученици првог разреда у односу на остале. Ово може бити последица недовољног искуства и највеће наивности најмлађих ученика. У каснијим разредима, када се више формирају групе деце која се између себе друже, агресивност према другима може порасти у извесној мери ради унутаргрупног величања.

ЗАКЉУЧАК

Истраживање које смо спровели за потребе овог рада тичало се социјалне зрелости ученика од првог до четвртог разреда основне школе, као и неких фактора који би могли утицати на ову зрелост. Као независне варијабле које се тичу поменутих фактора изабрали смо пол ученика, разред који похађа, структуру породице, њен економски статус, ниво образовања родитеља, број деце у породици, ред рођења и боравак у вртићу пре поласка у школу. Зависна варијабла била је ниво социјалне зрелости детета који је мерен преко три независне подскеле, а које су се односиле на успех ученика у школи; његову социјабилност манифестивану у броју социјални контаката, броју другова, међусобном посећивању, ширењу другарстава у односу на ранију годину; и ниво агресивности, третиран у правцу да снижена агресивност подразумева већу социјализованост ученика.

Добијени резултати су поврдили неке постављене хипотезе, док су неке одбачене. Прва хипотеза о повезаности пола и социјалне зрелости ученика је одбачена. Претпоставка од које смо пошли тичала се тога да девојчице брже сазревају, али ово је ипак превасходно карактеристично за период пубертета који ће уследити тек по завршетку прва четири разреда основне школе. Друга хипотеза је претпоставила да су деца из старијих разреда социјално зрелија. Оно што смо добили јесте да постоје значајне разлике по разредима у односу на подскеле социјалне зрелости које су мериле социјабилност и ниво агресивности. Али наши резултати показују да су најсоцијабилнији и најнеагресивнији ученици из првог разреда, у другом разреду социјабилност је нешто мања, а агресивност расте, док у трећем и четвртог разреду поново расте социјабилност и неагресивно понашање. Већ је речено да пад социјабилности може бити последица селекције која се врши после дифузних комуникација у првом разреду. Такође је могуће да после извесног периода

стабилизације другарстава у другом разреду, број пријатеља почиње поново да се шири у каснијим разредима (Taylor et al, 2001). Овиме је наша друга хипотеза делимично потврђена. Трећа хипотеза се односила на претпоставку да степен образовања родитеља утиче на социјалну зрелост детета. Ова хипотеза је већином потврђена резултатима који показују високу значајност образовања оба родитеља за успех детета у школи, као и образовања мајке за ниво социјабилности детета, као показатеље нивоа социјализованости. Четврта хипотеза о повезаности структуре породице у смислу присуства једног, два родитеља или старатеља, са социјалном зрелашћу ученика је одбачена. Овде, међутим треба напоменути да велику већину узорка чине деца из потпуних породица, што може утицати на добијене резултате, јер претпоставке говоре о утицају удаљавања од једног или оба родитеља у смислу повлачења или појачане агресивности деце (Гадић, 1989: 77). Даље, резултати нам показују да економски статус породице утиче како на успех, тако и на социјабилност ученика, што у већини потврђује нашу пету хипотезу. Такође, број деце у породици има утицаја како на социјабилност, тако и на успех ученика у школи, чиме је већином потврђена и шеста хипотеза. Ученици из породица са једним или двоје деце су социјабилнија и успешнија у школи. Најзад, претпоставка да похађање вртића утиче на социјалну зрелост ученика, такође је већином потврђена, јер две подске, социјабилности и успеха показују да су под утицајем претходног боравка у вртићу. Деца која су у њему била су и социјабилнија и постижу бољи успех у школи.

Можемо закључити да две подске којима је мерена социјална зрелост ученика од првог до четвртог разреда основне школе показују своју повезаност са већином независних варијабли, те ове варијабле можемо узети, бар делом, као факторе социјалне зрелости. Као најслабији индикатор зрелости показао се степен агресивности детета. Дакле, успех у школи и социјабилност јесу бољи предиктори социјалне зрелости у односу на ниво агресивног поншања, што може бити ефекат методолошке природе.

Литература

- Бањац, Л., Николић, С. (2011): *Социјална и емоционална зрелост за полазак у школу деце са церебралном парализом, Специјална едукација и рехабилитација*, Вол. 10, Бр. 2, 179-191
- Гадић, А., Милојевић, А. (2009): *Школски успех адолесцената у разреду, Теме*, No 4, 1379-1393
- Големан, Д. (2008): *Социјална интелигенција-Нова наука о људским односима*, Београд, Геополитика
- Raj, M. (1996): *Encyclopedia Dictionary of Psychology and Education*, New Delhi, Annol Publications

- Rice, F.Ph. (2001): *Human Development- A life-Span Approach*, New Jersey, Prentice Hall
- Стојаковић, П. (2005): *Психологија за наставнике*, Бања Лука, Медиа центар ПРЕЛОМ
- Shah, K.,J., Sharma, B. (2012): *A study on Social Maturity, School Adjustment and Academic Achievement among residential school girls*, *Journal of Education and Practice*, Vol 3, No 7, 69-80
- Тадић, Н. (1989): *Психијатрија детињства и младости*, Београд, Научна књига
- Taylor, E.Sh., Peplay, A.L., Sears, O.D. (2003): *Social Psychology*, Australia, Prentice Hall
- Furlan, I. (1985): *Ћovjekov psihočki razvoj*, Zagreb, Naučna knjiga

Aleksandar Milojevic, Ph.D.

Emilija Markovic, MA

Teacher Training Faculty in Prizren – Leposavic

SOCIAL MATURITY OF YOUNG ELEMENTARY SCHOOL PUPILS

***Summary:** Social maturity of a child is one of the conditions necessary for a child entering the school as well as the efficiency in learning. Acceptance of a child by his peers and the teacher as well as its adapting to new conditions is dependant on social maturity. All this has long term consequences on a child personality development. Therefore, we consider it necessary to examine influence on some factors such as gender, age, family structure, its economic status etc. on the socialization of the child, which presents its social maturity. Social maturity was measured by school success indicators, frequency of child communication and a level of aggression. Results obtained show that the age of a child, degree of parents education, family financial situation, number of children in family and stay in kindergarten at a pre-school level influence a level of socialization of children*

Key words: social maturity, sociability, children of same age.